

Veličanstveni
IRAN
drugačije iskustvo

Kulturni centar Ambasade
Islamske Republike Iran
u Bosni i Hercegovini

www.visitiran.ir

VELIČANSVENE RELIGIJE

OD RAZLIČIOSTI
DO JEDINSTVA

Kulturni centar Ambasade
Islamske Republike Iran
u Bosni i Hercegovini

www.visitiran.ir

Religijska mjesta u Iranu, bez obzira na njihovu funkciju, predstavljaju spoj iranske umjetnosti i arhitekture, s detaljnim keramičkim radovima, zadivljujućim zidarskim radovima, delikatnim malterisanjima, reflektivnim ogledalima i gracioznom kaligrafijom. Mnogi tragovi Mehrabadizma, Mitraizma, Mazdakizma i monoteističkih religija mogu se pronaći svuda u Iranu. Danas, pored sljedbenika abrahamskih religija poput islama, kršćanstva i judaizma, sljedbenici drugih religija, uključujući zoroastrizam i mandaizam, također praktikuju svoje rituale u Iranu.

1 MUSLIMANI IRANA

Stanovništvo Irana je pretežno muslimansko, sa većinom koja pripada šiizmu. Sunitska manjina čini drugu najveću religijsku skupinu u Iranu.

ŠIJE

Možete posjetiti šiitska sveta mjesta u bilo kojem trenutku. Religijska mjesta u Mešhedu, Komu, Širazu, Džamkaranu i drugi, imaju posebnu svetost u iranskoj narodnoj kulturi i obnovljena su i razvijena kako bi se proširili prostori. Ova mjesta pružaju usluge hodočascima 24 sata dnevno. Pažnja prema hodočascima u iranskoj kulturi proizlazi iz kombinacije iranske kulture gostoprimstva i religijskih vrijednosti.

SUNITI

Značajna sunitska zajednica kao dio muslimanske zajednice Irana živi u različitim dijelovima zemlje, uključujući jug, zapad, istok, sjeveroistok i sjeverozapad. Suniti su kroz historiju očuvali svoje naslijeđe i vrijednosti te obavljaju svoje vjerske ceremonije i proslave. Suniti Irana uključuju 4 mezheba: Hanafijski, Hanbelijski, Šafijski i Malikijski.

Neke od poznatih sunitskih džamija u Iranu

Cenralna džamija u Zahedanu

Ova džamija je jedno od spektakularnih mjesta Sistana i Balučistana i jedna od najvećih džamija u Iranu, poznata i kao Velika džamija Makki. Dizajn zgrade ove džamije predstavlja spoj iranske arhitekture i otomanskog stila, te je vrlo slična Sultan Ahmed džamiji u Istanbulu, Turska. Pri izgradnji unutrašnjosti ove džamije, inspiracija je došla od džamije al-Nabi u Medini (Saudijska Arabija).

Cenralna džamija u Bandar Abasu

Velika džamija Bandar Abasa, koju suniti nazivaju i Delgoša džamija, datira iz prije 250 godina. S kapacitetom od 6.000 vjernika, molitva sunita održava se svakog petka. Pogled na more iz ove džamije doprinosi njenoj vizuelnoj ljepoti, te je jedna od starih džamija Bandar Abasa s dva sprata.

Cenralna šafijska džamija u Kermanšahu

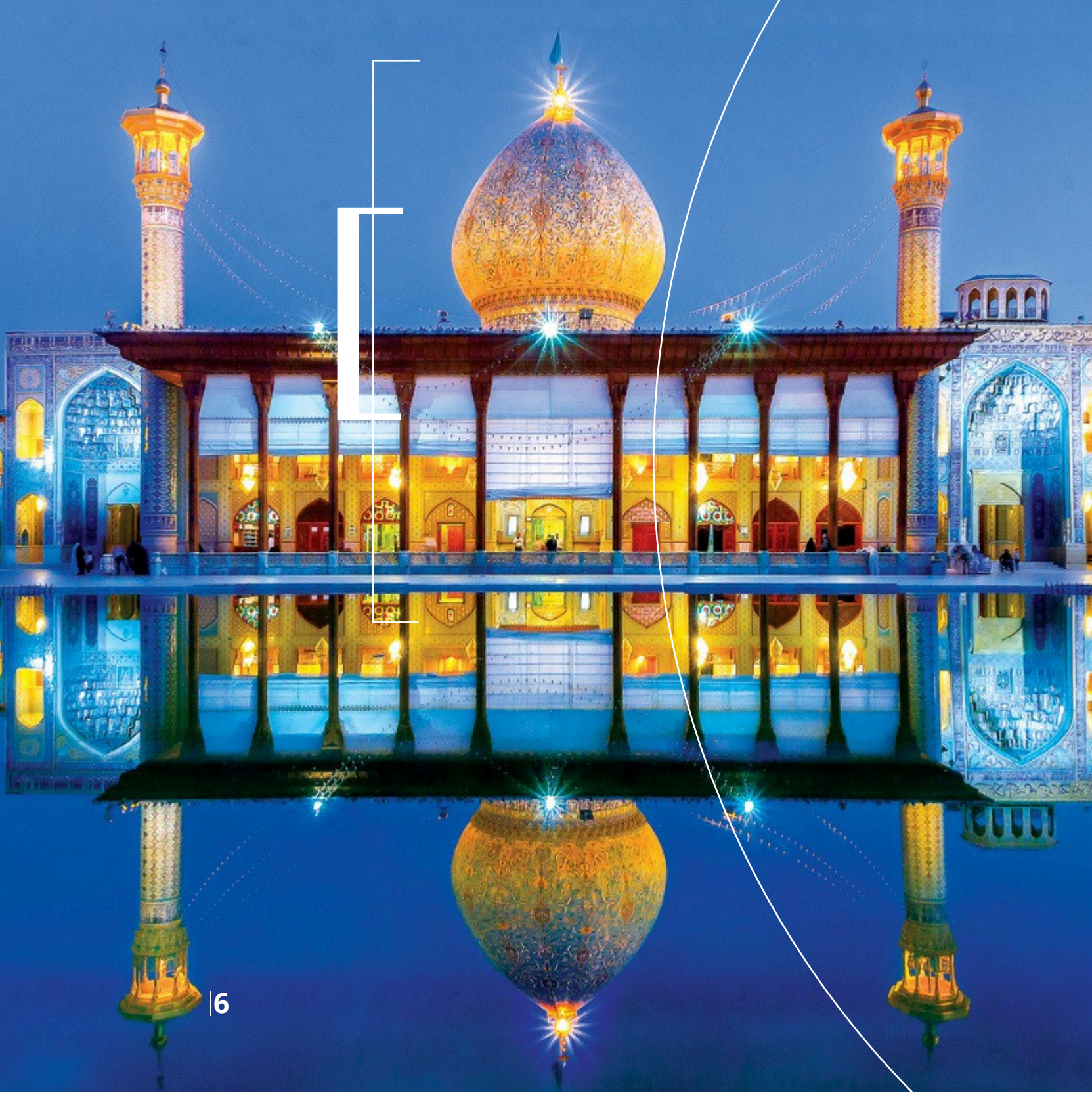
Smještena je u dijelu Tariken Bazara (dijelu Kermanšah bazara), a njena arhitektura je inspirisana klasičnim otomanskim džamijama. Korištenje stihova iz Kur'ana u njenim jedinstvenim stucco malovanjima i unutrašnjoj arhitekturi dalo je džamiji posebnu ljepotu. U blizini ove džamije nalaze se tekija Tekven, tekija Bejglarbegi i Emadodolet.

Masjid Darul Ihsan

Ini adalah salah satu masjid terpenting di kota Sanandaj, yang dibangun oleh Aman-ullah Khan Ardalan. Masjid ini adalah salah satu contoh arsitektur Iran-Islam paling megah pada periode Qajar di kota ini. Teselasi lebar dan tujuh warna pada interi- or dan eksterior bangunan memberikan efek khusus. Tulisan dua pertiga ayat Al-Qur'an dan 150 baris syair pada prasasti masjid ini dengan khat Nasta'liq sangat indah.

Atik džamija u Torbe-e Džam

Jedna od starih džamija i mjesta koja vrijedi posjetiti je Torbat-e Džam u provinciji Horasan Razavi. Molitve u ovoj džamiji obavljaju suniti. Prekrasne dekoracije ove džamije rađene su tokom Safavidskog i Afšaridskog perioda. S lijepim stucco radovima i mozaik pločicama koje potiču iz doba vladavine Šaha Abbasa Safavida (1587. do 1629. godine nove ere).

Sveta mjesta i istaknuta šiitska sveta mjesta

svetište Imama Reze

Najistaknutiji vjerski centar Irana, smješten u gradu Mešhedu, koji uživa u najraznovrsnijim karakteristikama i elementima iranske-islamske arhitekture, godišnje prima mnoge hodočasnike iz Irana i svijeta.

Svetište hazreti Masumeh

Grad Qom je mjesto ukopa Hazreti Masumeh (a), kćeri Imama Muse al-Kazima (a), sedmog imama šiita i sestre Imama al-Reze (a). Historijski razvoj ove zgrade prolazio je kroz promjene tokom različitih perioda, a svoj vrhunac dostigao je u Safavidskom periodu.

Svetište Šahčeraĝh

Svetište Mira Sayed Ahmada, sina Imama Muse Kazima (a), sedmog imama šiita i brata Imama Reze (a), bila je sveto mjesto za mnoge šiitske hodočasnike i danas je jedan od simbola Širaza.

Džamkaran džamija

Ova džamija pripisuje se 12. imamu šiita. Smještena je na periferiji Koma, gdje se redovno održavaju vjerske ceremonije.

2 KRŠĆANI IRANA

Prvi tragovi kršćanstva ušli su u Iran tokom prvog i drugog stoljeća Partskog perioda. U to vrijeme, partski kraljevi su provodili politiku tolerancije u upravljanju svojim teritorijem. Danas postoji mješavina Armenaca i Asiraca. Armenci svake godine održavaju ceremoniju u tri historijske zajednice na sjeverozapadu zemlje.

Katedrala Kareh (Crna crkva, Sv. Tadej)

Na sjeverozapadu Irana, smještena je u provinciji Zapadni Azerbejdžan, u selu istog imena. Ova crkva je također poznata kao Manastir Sv. Tadeja.

Crkva Majke Marije (Naneh Maryam Church)

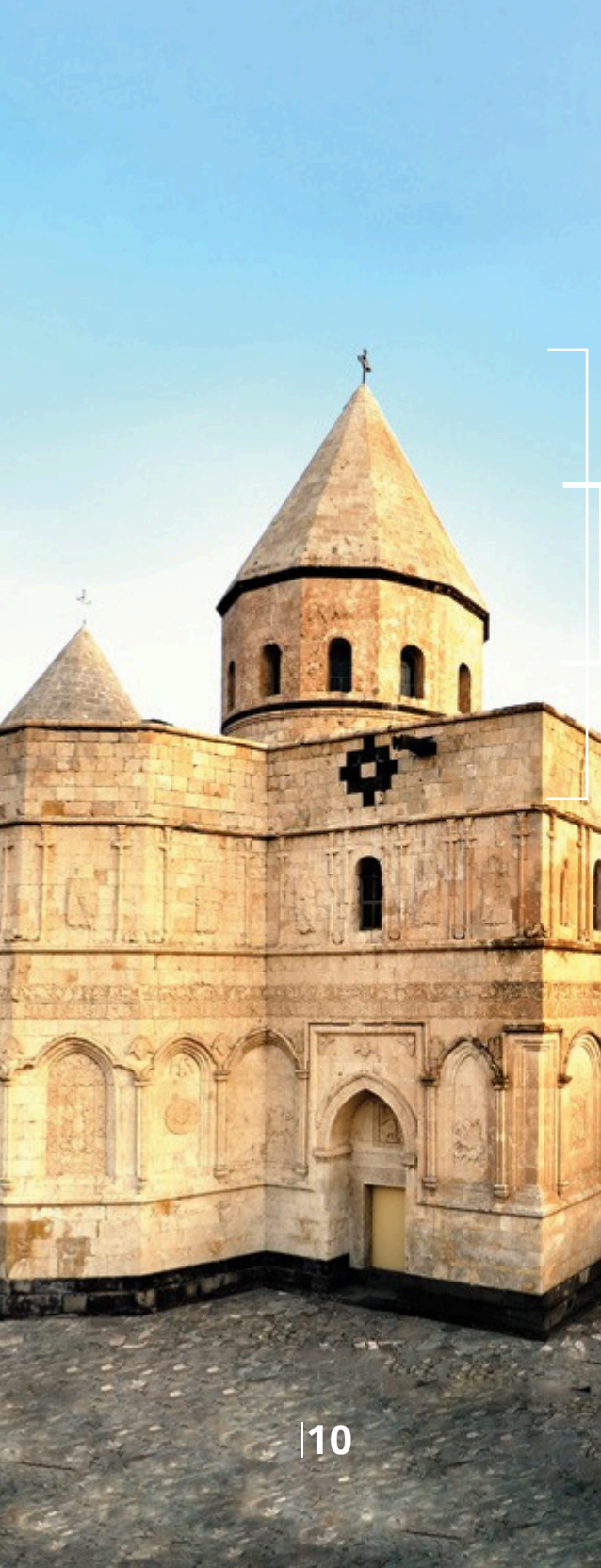
Jedna od turističkih atrakcija grada Urmije na sjeverozapadu Irana. Pošto je grad dugo bio dom mnogim kršćanima, u njemu se nalazi mnogo crkava, a Crkva Majke Marije je jedna od njih.

Manastir Sv. Stevana

Sv. Stevan je druga najvažnija crkva u Iranu, nakon katedrale Kareh . Crkva je izgrađena u 9. soljeću i smještena je u provinciji Istočni Azerbejdžan, u gradu Džolfa.

Katedrala Vank

Kada kročite u armensku četvrt Džolfe u Isfahanu, možete doživjeti potpuno drugačiju atmosferu u odnosu na druge četvrti u gradu. Tu se nalazi prelijepa Vank crkva, jedna od najljepših crkava u Iranu. Spoj armenskog i iranskog arhitektonskog stila, zajedno sa zadivljujućim slikama koje ukrašavaju zidove i vrata, učinio je ovu crkvu jednim od najatraktivnijih religijskih mjesta na svijetu.

Bijela Crkva Sv. Sarkisa

Sa koničastom kupolom i visokim minaretima, ova crkva je okupljalište Armenaca koji žive u Teheranu, gdje kršćani slave Novu godinu, krštenje djece i obavljaju sve svoje rituale.

Crkva Sv. Gregorija Stepanosa

U istočnom dijelu Hegmatane brda u armenskoj četvrti Hamadana, nalaze se dvije crkve: starija crkva, Crkva Svetog Gregorija Stepanosa, pripada protestantskoj vjeri, dok novija, koja je posvećena Mariji, pripada pravoslavnoj vjeri.

Crkva Čupan (čoban)

Izgrađena prije stotina godina korištenjem materijala poput kamena i maltera, ova crkva, koja je bila namijenjena pastirima i općoj javnosti, ima vrlo jednostavnu arhitekturu. Nalazi se u Džolfi, Istočni Azerbejdžan.

Crkva Sanandađ

Ovo mjesto je relikvija iz perioda vladavine Šaha Abbasa II. Tokom njegove vladavine, Armenci koji su bježali od Osmanskog Carstva naselili su se u Sanandađu i bili su tamo srdačno dočekan. Kao rezultat ove migracije, Armenci su izgradili Crkvu u Sanandađu za svoje godišnje molitve i ceremonije.

Crkva Kantur

Smještena je u staroj četvrti Cotton Risse u Kazvinu i smatra se najmanjom crkvom u Iranu. Ovu crkvu su izgradili pravoslavni Rusi tokom Prvog svjetskog rata u Kazvinu kako bi se molili za svoje vojne snage, koje su tada okupirale dijelove Irana.

3

ZOROASTRIJANCI IRANA

Zoroaster je ista osoba koja je spomenuta u naslovu knjige "Tako je govorio Zaratustra" velikog njemačkog filozofa Friedricha Ničea. Zoroastrijska religija je cvjetala tokom Ahemenidskog perioda, a kasnije je postala službena religija zemlje tokom Sasanidske ere. Danas se zoroastrizam prakticira kroz rituale koji se obavljaju na svetom mjestu Čak Čak u Jazdu i kroz ceremonije tokom proslava kao što je Festival stoljeća. Karakter i ponašanje iranskih zoroastrijanaca izuzetan su dokaz vrijednosti koje oni njeguju, uključujući moralnost, pravdu, čistoću i jednakost. Vatra u zoroastrijskim hramovima gori već hiljadama godina.

Istaknuti zoroastrijski hramovi vatre i sveta mjesta

Položaj hodočašća Ček Ček (Pir Sabz):

Smješten je u gradu Ardakan u provinciji Jazd, u srcu planine i usred pustinje, i jedno je od najvažnijih svetih mjesta zoroastrizma u svijetu. Naziv Ček Ček potiče od kapljica vode koje padaju sa vrata i stropa ovog mjesta. Sljedbenici ove religije iz cijele zemlje i inostranstva dolaze na ovo mjesto od 14. do 18. juna kako bi obavili posebne rituale.

Gorući hram Varhram

Vatreni hram Varhram u Jazdu jedan je od važnih hramova vatre u Iranu čija vatra gori još od Sasanidskog perioda, tj. prije 1500 godina, a vatra i dalje gori. Vatra se sada čuva u velikoj bronzanoj peći i otvorena je za posjete. Hram vatre izgrađen je 1313. godine, odnosno prije otprilike jednog stoljeća.

Hram vatre Adrian (Isfahan)

Vatreni hram je osnovan 1973. godine od strane dvojice građana Isfahana, a potom je dodijeljen Zoroastrijskoj zajednici tog grada. Vatreni hram Adrian je potpuno obnovljen 2004. godine i od tada se koristi kao mjesto za obavljanje vjerskih obreda za zoroastrijance tog grada.

Svijetleći hram (Džamija Sang)

Okolo pet kilometara jugoistočno od grada Daraba, na padini planine (Planina Pahna), struktura je dizajnirana u stilu Čahar Tak (četiri luka). Danas poznata kao kamena džamija, ali njena osnovna funkcija bila je hram vatre.

Zoroastrijski hram vatre u Kermanu

Ovaj vatreni hram je odlična destinacija za posjetu zbog svoje veličanstvene arhitekture i bogate historije. Uvršten je na listu iranskih nacionalnih spomenika.

Narestaneh zoroastrijsko sveto mjesto

Ovo sveto mjesto spada među skrivena sveta mjesta zoroastrijanaca svijeta. Nalazi se u provinciji Jazd, a zoroastrijanci iz različitih zemalja svake godine, od dana Sepdarmaza do dana Azara (od 2. do 6. juna), okupljaju se kako bi obavili rituale posvećene tom posebnom danu.

Pir-e-Naraki sveto mjesto

Pir-e-Naraki sveto mjesto služi kao mjesto okupljanja i molitve za zoroastrijance i jedno je od historijskih, kulturnih i turističkih atrakcija u Mejbodu, provincija Jazd. Poznato je po brojnim izvorima vode i drveću, što svake godine privlači mnoge turiste. Kako bi ugostili posjetitelje, zoroastrijanci su izgradili brojne adobe sobe poznate kao kileh u tradicionalnom arhitektonskom stilu.

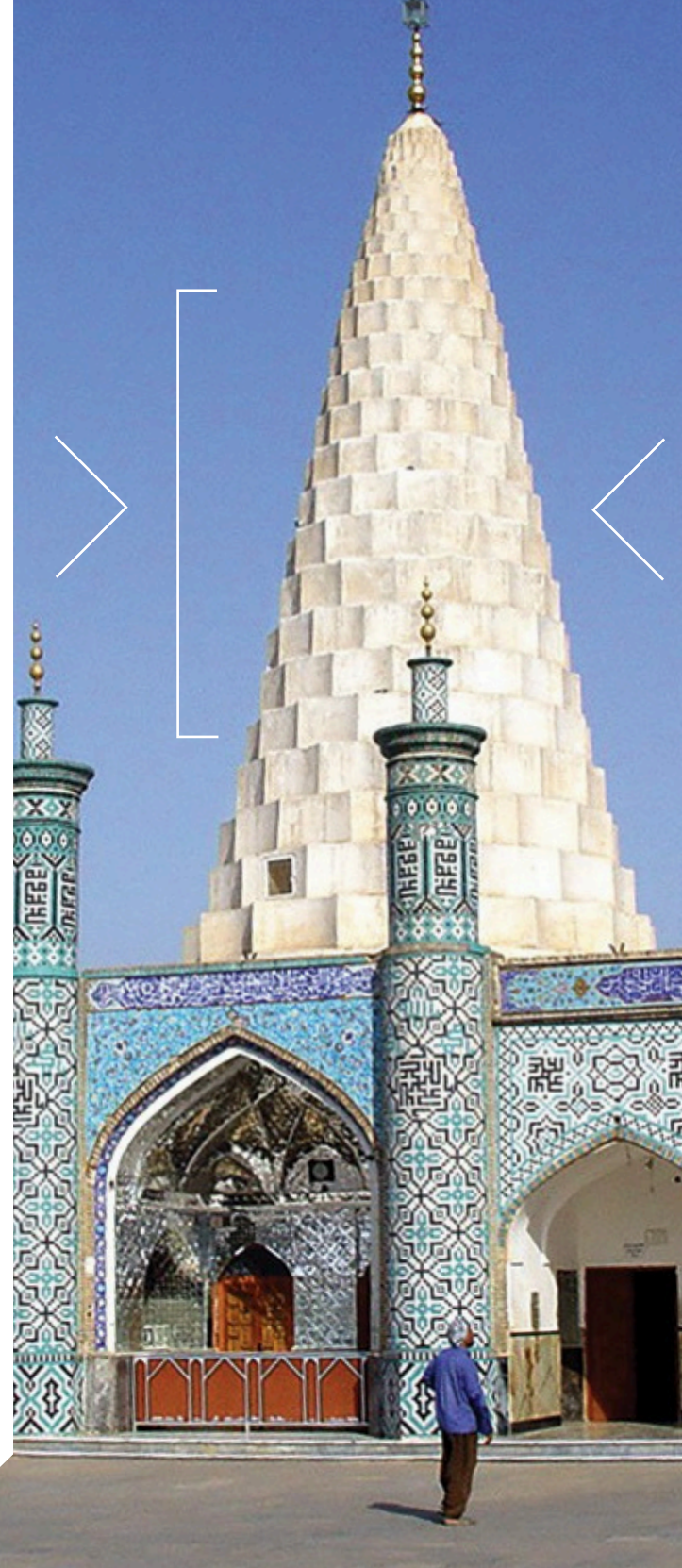
4 JEVREJI IRANA

Ime židovskog naroda povezano je s imenom velikog ahemenidskog kralja, Kira Velikog, koji je vladao 539. godine prije nove ere. On je okončao 58-godišnje židovsko ropstvo u Babilonu. Židovi, kao sljedbenici jedne od abrahamskih religija, imaju dugu historiju u Iranu. Postojanje grobova proroka u Iranu, poput groba Estere i Mordehaja u Hamadanu, kao i održavanje drugih židovskih ceremonija i rituala u sinagogama, pruža obilje prilika za upoznavanje posjetilaca s ovim segmentom iranskog društva.

Istaknute sinagoge

Prorok Danijel

Prorok Danijel doveden je u Babilon tokom židovskog izgnanstva, a kasnije je došao u Iran zajedno s drugim Židovima nakon osvajanja Kira. Grob proroka Danijela u Susi sada služi kao mjesto okupljanja njegovih sljedbenika.

Sinagoga Rabi Rabizadeha

U Širazu postoji ulica pod nazivom "Gozar-e Adjan" (Prolaz religija) koja je domaćin Sinagogi Rabizadeh, najpoznatijoj i glavnoj sinagogi za židove iz Širaza. Povezana je sa Židovskom zajednicom Širaza koja se nalazi u ulici Nobahar. Sinagoga datira od prije 70 godina.

Sinagoga Ezre i Jakova

Sinagoga Ezre i Jakova jedna je od najvećih sinagoga za Židove u Teheranu, smještena u četvrti Oudlajan, a datira iz doba Kadžara s posebnom i veličanstvenom arhitekturom iz tog perioda. Ova sinagoga je tokom Drugog svjetskog rata služila kao prebivalište za poljske migrante.

Židovska sinagoga u Urmiji

Urmija, grad s bogatom historijom smještaja židovskih zajednica, ponosno je dom Židovskoj sinagogi, koja je registrovana kao nacionalni spomenik među iranskim sinagogama.

5 MANDEJCI IRANA

Mandejci žive u ravnici Kuzestan u Iranu, blizu rijeke Karun. Kuzestan je bio posljednji dom njihovog dugog izgnanstva iz Jerusalema, koje je išlo uz rijeke Tigris i Eufrat prema jugu Mesopotamije. Kupanje i obredno pranje u tekućoj vodi glavni su ritual Mandejaca, jer su oni sljedbenici proroka Jahje Mamdana. On je čvrsto vjerovao u pravdu i krštenje u tekućoj vodi.

6

ISTAKNUTI MISTICIZAM IRANA

Sufizam je škola mišljenja koja se bavi pitanjima vezanim za spoznaju Boga i usavršavanje čovječanstva. Ovaj teološki pristup i filozofija misticizma u Iranu imaju brojne duhovne atrakcije. Mistici nastoje postići više stanje svijesti kroz traganje za istinom i duhovnom intuicijom, zbog čega grobnice iranskih mistika imaju poseban značaj za narod. S druge strane, sufizam, kao vjerski i duhovni pokret u Iranu, obuhvata vlastite rituale koji imaju za cilj postizanje savršenstva. Sufijska poezija i iranska narodna muzika, koja su ukorijenjena u sufijskim principima, smatraju se sastavnim dijelom kulturnog naslijeđa Irana.

Neki od istaknutih mistika i sufija Irana

Šah Nematollah Vali (13. stoljeće nove ere)

On je bio osnivač sufijske škole mišljenja Nematullah, a njegov mezar se nalazi u Mahanu, Kerman.

Abu al-Hasan Harakani (10. stoljeće nove ere)

Poznati iranski mistik i sufija koji je igrao važnu ulogu u očuvanju kulture Irana. Njegov mezar se nalazi u selu Karkan u okrugu Šahrud.

Abu Hamid Muhammad Gazali (10. i 11. stoljeće nove ere)

Gazali je bio veliki učenjak, filozof i mistik iz perioda Seldžuka, te centralna ličnost u iranskom sufizmu, koja je pokrenula značajne promjene u filozofiji. Živio je u doba poznatom po napretku islamskih nauka, često nazivanom zlatnim dobom islamske civilizacije. Mezar koji se pripisuje Gazaliju nalazi se blizu Firdusijevog mezara u Tusu.

Šejh Ala' al-Devlah Semnani

On je veliki sufijski vođa Irana (12. i 13. stoljeće), koji je mnoge posjede posvetio svojim učenicima u predgrađima Semnana.

Šejh Safi al-Din Ardabili

Šejh Safi al-Din Ardabili je zaista poštovani predak dinastije Safavida u Iranu, koja je cvjetala u 15. i 16. stoljeću. Njegov veličanstveni mezar nalazi se u Ardabilu. Safavidi su prije više od pet stoljeća službeno proglasili šiizam državnom religijom Irana.

Bajazid Bastami

Rođen je u Bastamu u Semnanu u 8. stoljeću nove ere. Poznat kao "Sultan al-Arifien" (kralj sufizma). Veliki dio svog života posvetio je propovijedanju i podučavanju sufijske škole mišljenja u hanikahu i džamiji. Studiranje i podučavanje filozofije bio je njegov glavni posao, a umro je u istom gradu i njegov mezar se nalazi u sjevernom Šahrudu.

Baba Lukman

Baba Lukman bio je poznati mistik u Sarahsu, a njegov mauzolej još uvijek stoji uspravno nakon hiljadu godina. Njegovo ime spominje se u drevnim tekstovima.

Attar Nišaburi

Attar Nišaburi bio je veliki i poznati mistik u Nišaburu, čiji mauzolej također stoji uspravno nakon hiljadu godina. Njegovo ime spominje se u starim knjigama. Autor je nekih poznatih pjesama i mističnih djela, uključujući vrijedne knjige "Govor ptica" i "Spomenica dobrih". Poginuo je tokom Mongolskih invazija. Njegov mezar se nalazi u gradu Nišaburu.

Baba Taher Hamadani (11. i 12. stoljeće nove ere)

Baba Taher bio je istaknuti iranski mistik, pjesnik i pisac katrena iz Hamadana. Njegov mezar se nalazi u sjevernom dijelu Hamadana.

Šems Tabrizi (11. i 12. stoljeće nove ere)

Poznati iranski sufija i duhovni prijatelj Rumi-ja (Mevlana Đželaluddin Rumi). Mauzolej Šemsa Tabrizija nalazi se u gradu Hoj.

Šejh Zahed Gilani (12. i 13. stoljeće nove ere)

Poznat kao Savršeni Majstor i "Veliki Sufi Majstor" u Iranu. Njegov mezar se nalazi u Lahidānu, provincija Gilan.

NEKI OD ISTAKNUTIH IRANSKIH HRAMOVA

6

U Iranu postoje visoki hramovi iz prekršćanskog perioda koji su dugo bili obožavani od strane ljudi i odražavaju mitske rituale poput onih posvećenih Anahiti i Mitri. Ovi mitski hramovi još uvijek vrijede posjetiti, a neki od najistaknutijih su:

Hramovi Anahite (Boginje vode i plodnosti)

Hram Anahite u Kangavaru

Ovaj historijski spomenik u gradu Kangavaru u provinciji Kermanšah smatra se drugim najvećim kamenim zdanjem u zemlji, nakon Persepolisa.

Hram Anahite u Bišapuru

Jedan od poznatih spomenika drevnog grada Bišapura je hram čiji su kamenovi zidova napravljeni u stilu Ahemenidske arhitekture, bez maltera i povezani metalnim stezaljkama. Nalazi se u gradu Kazeroun.

Hram Anahite u Takabu

Jedan od najvažnijih dijelova drevnog kompleksa je svetište Taht-e-Soleiman, koje je zajedno sa hramom vatre Azar Gošasb i njegovim dvoranama upisano na UNESCO-vu listu svjetske baštine.

Hram Anahite na Damavandu

U pećini Rudafšan na Damavandu nalazi se vestibul poznat kao Hram Anahite. Ovaj vestibul je na početku pećine, a u njemu se vidi bazen vode i stub.

Hramovi Mehr

Hram Mehre u Maraghi

Potječe iz perioda Parta, a hram je bio sveto mjesto na kojem su se obavljali rituali Mitraizma. Hram se nalazi ispod historijskog groblja, a neki njegovi dijelovi su iskopani, dok je veliki dio još uvijek zakopan.

Kadamgah

Ovaj hram, smješten jugozapadno od Tabriza (Azaršahr), nalikuje pećini u srcu planine, a korišten je kao hram Mitraizma prije dolaska Islama. Znanstvenici ga pripisuju predhistorijskom razdoblju, a potom je preuređen u hram vatre, a zatim, uz ventralni dio okrenut prema Meki, pretvoren u islamsko mjesto za bogoslužje.

Mohammad-Abad Bozardžani Mehrkade

Ovo je prvi hram napravljen od cigle, žbuke i blata unutar današnjih granica Irana i znatno se razlikuje od drugih hramova Mitraizma koji su bili građeni u pećinama.

Hinduistički hramovi

Hinduistički hram u Bandar Abasu

Ovaj hram je jedan od historijskih spomenika Bandar Abasa u provinciji Hormozgan. Hram su izgradili indijski trgovci prikupljajući hinduističke darove. Dizajn zgrade u potpunosti je inspiriran arhitekturom indijskih hramova.

Sikh hram u Teheranu

Sikh svetište ili Punjabi Gurdwara u iranskoj prijestolnici, također poznat kao Hinduistička džamija, izgrađeno je u Iranu 1965. godine. Indijski novinar Bobby Gash, prilikom posjete ovom hramu, rekao je: "Samo su me predivni iranski tepisi podsjetili da nisam u Indiji, već u Iranu."

Kulturni centar Ambasade
Islamske Republike Iran
u Bosni i Hercegovini

www.visitiran.ir